UUTISET

Paperittomat lapset ajautuvat helposti ihmiskaupan uhreiksi. **TIEDOTTAJA IIDA RIEKKO, PLAN SUOMI**

PTT:N TALOUSTUTKA

Epäreilua

Kilpailuvirasto julkaisi vuoden alussa selvityksen päivittäistavarakaupan ostajavoimasta. Selvityksen mukaan kauppa hyödyntää vahvaa asemaansa suhteessa tavarantoimittajiin useilla sellaisilla tavoilla, joita voidaan pitää terveen ja toimivan kilpailun kannalta vähintäänkin kyseenalaisina. Selvityksessä tehtiin muun muassa seuraavanlaisia huomioita.

Kaupan ja tavarantoimittajan väliset hinnat saatetaan sitoa pitkiksi ajoiksi, jopa yli tavallisen hinnoittelujakson. Kaupan vastareaktio tavarantoimittajan hinnannostoyrityksille saattaa olla uhka valikoimasta poistamiseen. Kauppa saattaa vaatia myös erilaisia lisäpalveluita tai toistuvasti painostaa tavarantoimittajaa muuttamaan ehtoja neuvottelujen aikana tai neuvottelujen jo päätyttyä.

Erityisesti leipomotuotteissa riski myymättä jääneistä tuotteista siirretään yleisesti tavarantoimittajille hyvitysten tai takaisinostovaatimusten muodossa.

Kaupan vahvan aseman ilmentymä on kuitenkin erityisesti markkinointiraha. Markkinointirahan tarkoituksena nähdään usein hyllytilan kilpailuttaminen. Kaupan mukaan markkinointirahan painoarvo tuotteen valikoimiin pääsyssä on kuitenkin erittäin pieni. Markkinointirahan voidaankin näin ollen katsoa olevan vain tulonsiirto tavarantoimittajilta kaupalle. Vastikkeettoman markkinointirahan osuus Suomen päivittäistavarakaupan markkinoilla on merkittävä. Vastikkeeton markkinointiraha on omiaan nostamaan tuotteiden hintoja, koska tavarantoimittajat pyrkivät siirtämään kustannukset hintoihin. Erityisen haitallisesti käytäntö vaikuttaa uusien yritysten markkinoille pääsyyn ja sitä kautta koko alan kilpailutilanteeseen.

Kauppa on enenevässä määrin ottanut itse hoitaakseen valikoimanhallinnan. Jos tavarantoimittaja haluaa vaikuttaa tuotteidensa saamaan hyllytilan paikkaan tai sen määrään, tapahtuu se maksuilla tai kaupalle myönnettävillä alennuksilla.

Kaupan vaikutusvallan kasvattaminen valikoimapäätöksissä johtuu muun muassa halusta turvata kaupan omien tuotemerkkien asema. Kaupan omien tuotemerkkien määrän kasvu toisaalta hyödyttää kuluttajia, koska se laajentaa tuotevalikoimaa ja alentaa hintoja. Ongelmia saattaa kuitenkin ilmetä pidemmällä aikavälillä, koska kauppa jälleenmyyjänä hallitsee sekä omien tuotemerkkiensä että merkkituotteiden valikoimapäätöksiä, hyllyttämistä ja hinnoittelua. Valmistuttamalla tuotteita omien tuotemerkkien nimissä kaupan on mahdollista saada selville tietyn tuotteen tarkka kulurakenne. Tätä tietoa kauppa voi käyttää hyväkseen neuvotellessaan merkkituotteiden valmistajien kanssa. Kauppa myös hinnoittelee merkkituotteet varsin usein omia tuotemerkkejään kalliimmiksi. Merkkituotteita on lisäksi poistunut valikoimista kaupan omien tuotemerkkien tieltä. Voidaankin todeta, että kaupan omat tuotemerkit eivät välttämättä kilpaile merkkituotteiden kanssa kilpailuneutraalilla tavalla.

Selvityksessä havaitut kaupan ja tavarantoimittajien väliset käytännöt ovat kilpailulain soveltamisen kannalta niin sanotulla harmaalla alueella. Vaikka yksiselitteisesti kiellettyjä tai vakavia kilpailunrajoituksia ei selvityksessä havaittu, kaupan alan menettelyjä koskeville jatkotoimenpiteille on Kilpailuvirastonkin mielestä selkeä tarve.

HANNA KARIKALLIO
on PTT:n ekonomisti.
hanna.karikallio@ptt.fi

Niinistö lakkauttaisi turvetuotannon 2032

Ympäristöministeri **Ville Niinistö** (vihr.) haluaa lakkauttaa turpeen tuotannon kahdenkymmenen vuoden kuluessa, kertoo Lapin Kansa. Ympäristöministeriössä on ryhdytty valmistelemaan Niinistön johdolla useita uusia rajoituksia alalle.

Niinistön mielestä turpeen ympäristö- ja ilmastovaikutukset ovat kestämättömiä.

”Meillä ei ole varaa tuhlata arvokasta suoluontoa turvetuotantoon, koska se ei ole pitkällä aikavälillä järkevää eikä kannattavaa mittavien ilmastopäästöjensä takia”, Niinistö kertoo Lapin Kansan haastattelussa.

Turveteollisuusliiton toimitusjohtajan **Jaakko Silpola** on Niinistön linjasta lähes kauhuissaan. **MT**

Kuntatyöntekijöiden irtisanomissuoja yhä auki

Kuntatyöntekijöiden irtisanomissuoja tulevissa kuntaliitoksissa on yhä auki. Voimassa oleva lainsäädäntö umpeutuu tämän vuoden lopussa.

KIMMO HAIMI

Kuntatyöntekijät haluavat lisätä joustoa työtehtäviin, jotta käsiä riittää hallinnon lisäksi palvelutyöhön.

Kuntien työntekijöillä on tähän saakka ollut viiden vuoden irtisanomissuoja kunta- ja palvelurakenneuudistuslain eli Paras-lain sekä kuntajakolain perusteella.

Se tarkoittaa, että työntekijöitä ei ole voitu irtisanoa yhteistoiminnan tai kuntaliitosten myötä taloudellisin tai tuotannollisin perustein.

Hallinnollisia muutoksia on käsitelty liikkeenluovutuksena, jolloin työntekijöiden asema säilyy ennallaan, koska uusikin työnantaja on kunnallinen toimija.

Viiden vuoden suoja-aika ei sen sijaan päde silloin, jos kunta siirtää toiminnat yksityiselle palveluntuottajalle esimerkiksi myymällä.

Paras-laki on koskenut yhteistoimintaan siirtyvää henkilöstöä ja kuntajakolaki kunnan koko henkilöstöä.

Paras-hankkeen puitelaki umpeutuu kuitenkin tämän vuoden lopussa, ja sen tilalle neuvotellaan tulevana syksynä uusi rakennelaki. Säädökset muutosturvasta pitää kirjoittaa uuteenkin lakiin.

Kuntajakolaki taas koskee lähinnä kuntaliitoksia ja myös siihen kirjattu muutosturva kattaa vain vuosina 2008–13 tehdyt liitokset. Jos kuntaliitosta ei ole tehty ennen vuotta 2013, nykyinen laki ei ole voimassa.

”Hallitusohjelmassa sovittu”

Hallitusneuvos **Auli Valli-Lintu** valtiovarainministeriön kuntaosastolta katsoo, että muutosturvan pääperiaatteet on tarkoitus siirtää uuteen lakiin.

Tästä on sovittu hallitusohjelmassa. Siinä todetaan yhdellä virkkeellä, että ”henkilöstön asema muutosprosesseissa turvataan nykylainsäädännön tasoisena”.

”Se viittaa siihen, että nykyisen kuntajakolain perusteella irtisanomissuoja on viisi vuotta. Mutta kun emme ole vielä päässeet lakia kirjoittamaan, pykäliä mietitään vielä tarkemmin”, Valli-Lintu sanoo.

Eli ehdoista pitää vielä neuvotella?

”Pohjana on hallitusohjelman kirjaus ja nykyisen kaltainen viiden vuoden säännös, mutta pykälistä ole vielä mitään mustaa valkoisella.”

Eräs virkamies toteaa tiukasti, että ”kysymys on laista, eikä tämä ole silloin mikään neuvottelukysymys”.

Kuntatyönantajat vaativat joustoja

Taho, joka mielellään neuvottelisi asiasta, on työnantajapuoli eli kunnat.

Kuntatyönantajat KT vastusti pitkää irtisanomisaikaa jo nykyistä lainsäädäntöä laadittaessa.

KT:ssä siirtymissuojaa on pidetty ”hyvin poikkeuksellisena” järjestelynä verrattuna yksityisen sektorin puolen vuoden irtisanomisaikaan ja lobbaus on käynnissä ehtojen löyhentämiseksi uudessa laissa.

KT on vastustanut viiden vuoden irtisanomisaikaa, mutta se on kunta-alan työmarkkinajohtaja **Markku Jalosen** mukaan hallitusohjelmassa ”poliittinen realiteetti”.

Sen sijaan KT haluaisi väljyyttä työntekijöiden uudelleensijoittamiseen.

”Haluamme joustavuutta siihen, että työvoima vastaisi kuntien palvelutarpeita. Kunnista on tullut viestejä, että järjestelmä on jäykistänyt rakenteita.”

KT:n nimettömät virkamiehet sanovat suoraan, että yhteistyön tiivistyessä kuntiin jää liikaa hallintoväkeä palveluja tuottavien käsien sijaan.

Eläköityminen tuo säästöjä

Hallituslähteistä rauhoitellaan, että eläköityminen tasaa tehokkaasti pitkiä sopimussuojia: vuodesta 2012 vuoteen 2020 kuntien 430 000 työntekijästä kolmannessa jää eläkkeelle.

Se tarkoittaa 16–17 000 työntekijää vuodessa, erityisen paljon sosiaali- ja terveysalalta.

Sitoutuminen on yhä a ja o, koska eläköityminen on kovaa.

AULI VALLI-LINTU

Jäljelle jäävien toivotaan oppivan uusia, tehokkaampia työtapoja, jotta työt hoituvat ja säästöä lopulta syntyy.

”Sitoutuminen on yhä a ja o, koska eläköityminen on kovaa”, Valli-Lintu sanoo.

Hän huomauttaa, että nykyisessäkään laissa ei taata, että oma työnimike säilyy. Kunnanjohtaja ei välttämättä saa kunnanjohtajan työtä, vaan hänelle soveltuvaa työtä.

KT:n Jalonen arvioi, että kuntaliitokset johtavat palkkojen ja muiden työehtojen yhtenäistämiseen. Se tietää yleensä kustannusten nousua. Asia kuuluu kuntaministeri **Henna Virkkuselle** (kok.), jonka alainen rakennelakityöryhmä aloittaa työnsä lähiviikkoina.

Järjestelmä luotiin alunperin siksi, että kuntatyöntekijät saataisiin sitoutumaan työhönsä murrostilanteissakin eikä hakeutumaan esimerkiksi yksityisen sektorin palvelukseen.

VM:n virkamies ei näe asiassa riskiä työntekijöiden kannalta, koska hallitus pitää kiinni hallitusohjelman linjauksistaan.

Ministeriössä ei ole myöskään kuultu, että kunnat käyttäisivät pykälää väärin ja esimerkiksi myisivät toimintojaan päästäkseen eroon työntekijöistä.

Sen sijaan jonkinasteinen ongelma ovat ketjutukset: peräkkäiset kuntaliitokset ja yhteistoiminta-alueiden järjestelyt ovat voineet tuoda työntekijöille viisi plus viisi vuotta ja niin edelleen irtisanomisaikoja. Näistä pyrittänee uudessa laissa eroon.

EIJA POUTANEN

PÄIVÄN KYSYMYS

Henkilöllisyyden puuttuminen voi hankaloittaa kouluun pääsemistä. Kuvan tyttö käy koulua Etiopian Addis Abebassa.

Mihin syntymätodistusta tarvitaan?

Tiistaina 20.3. vietetään rekisteröimättömien lasten päivää.

Mistä on kyse, Plan Suomen tiedottaja Iida Riekko?

Päivä on kehitysyhteistyöjärjestö Planin maailmanlaajuinen 75-vuotispäivä ja osa järjestön juhlavuotta. Omistamme sen lapsille, joilla ei ole oikeaa syntymäpäivää eikä henkilöllisyyttä. Plan haluaa muistuttaa, että miljoonat lapset ovat vailla syntymätodistusta, vaikka jokaisella on siihen oikeus.

Paljonko syntymätodistuksettomia lapsia on?

Arvio on, että joka vuosi noin 51 miljoonaa vauvaa jää rekisteröimättä. Ongelma on suurin Etelä-Aasiassa ja Saharan eteläpuolisessa Afrikassa. Joillain alueilla yli 60 prosenttia syntyvistä jää rekisteröimättä.

Miten rekisteröimättömyys vaikuttaa elämään?

Rekisteröimätön lapsi ei ole virallisesti olemassa. Ilman syntymätodistusta esimerkiksi kouluun tai terveydenhuoltoon pääsy on vaikeaa. Lisäksi paperittomat lapset ajautuvat helposti ihmiskaupan uhreiksi.

Mistä rekisteröimättömyys johtuu?

Se on yleisintä köyhillä alueilla, joilla on vaikeat kulkuyhteydet ja heikko lukutaito. Vanhemmat eivät ehkä tiedä syntymätodistuksen hyötyjä, tai ei ole aikaa tai mahdollisuutta lähteä kauas kaupunkiin tekemään rekisteröintiä. Myös kustannukset voivat olla kynnys.

Mitä asialle voidaan tehdä?

Työtä tarvitaan vielä paljon, mutta tilanne ei ole toivoton. On vietävä tietoa syntymätodistuksen hyödyllisyydestä ja kannustettava valtioita tukemaan sitä. Kännykän käyttö rekisteröinnissä helpottaa huomattavasti, siitä on hyviä tuloksia Keniasta.

TERHI TORIKKA

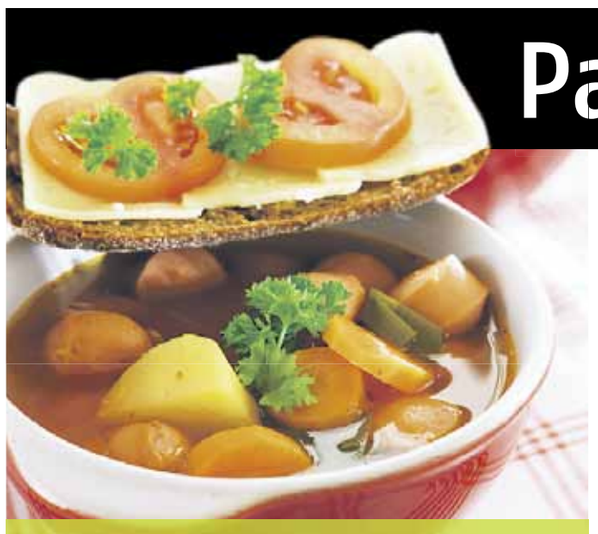

Parhaat tarjouksemme torstaihin saakka

Nakkikeitto
30-60 min
4 annosta

1 l vettä
1 Pirkka kasvisliemikuutio
5-6 Pirkka perunaa (vihreä pussi)
3 porkkanaa
purjoa
n. 250 g nakkeja
1 rkl Pirkka tomaattipyreetä
1 rkl Pirkka makeaa chilikastiketta
1 tl Pirkka oreganoa

1. Kuumenna vesi kattilassa ja liuota siihen kasvisliemikuutio. Pese, kuori ja paloittele perunat ja porkkanat. Viipaloi halkaistu, huuhdeltu purjo.
2. Lisää kasvikset kiehuvaan kasvisliemeen ja kypsennä noin 15 min. Lisää joukkoon paloitellut nakit. Mausta tomaattipyreellä, chilikastikkeella ja oreganolla. Tarjoa keiton lisänä meheviä juustovoileipiä.

Pirkka.fi
Tämän ja yli 30 muuta maukasta nakkireseptiä löydät Pirkka.fi-reseptihausta www.pirkka.fi/ruoka/reseptihaku
Tykkää meistä Facebookissa, niin saat ajankohtaiset reseptit ja ideat helpottamaan arkeasi www.facebook.com/pirkka

HK
POPSI ISO VIITONEN
900 g
2,99 pkt
3,32/kg, ilman korttia 3,59/pkt (3,99/kg)
RUOKAA OMASTA MAASTA
K PLUSSA -16 %
Etu K-Plussa-kortilla

Valio
AAMUPALA SULATEJUUSTOVIIPALEET
200 g
1,99 pkt
9,95/kg, ilman korttia 2,29/pkt (11,45/kg)
K PLUSSA -13 %
Etu K-Plussa-kortilla

PÍRKKA
PORSAAN UUNIFILEE
n. 1,2 kg, pintamaustettu
4,99 kg
ilman korttia 6,85/kg
K PLUSSA -27 %
Etu K-Plussa-kortilla

Vaasan
LAPIN RIESKAT JA RIESKASET
260–280 g
1,69 ps
6,04–6,50/kg, ilman korttia 1,95/ps (6,96–7,50/kg)
K PLUSSA -13 %
Etu K-Plussa-kortilla

Kokkikartano
MIKROKEITOT
300 g
1,79 rs
5,97/kg, ilman korttia 2,09/rs (6,97/kg)
K PLUSSA -14 %
Etu K-Plussa-kortilla

God Morgon
TÄYSMEHUT
1 l (ei luomu)
3,00 2 tlk
1,50/l, yksittäin ja ilman korttia 1,79/tlk (1,79/l)
K PLUSSA -16 %
Etu K-Plussa-kortilla

PÍRKKA
GOLDEN OMENAT
Italia
0,99 kg

PÍRKKA
KIIVI
500 g, Italia
0,99 rs
1,98/kg, ilman korttia 1,29/rs (2,58/kg)
K PLUSSA 23 %
Etu K-Plussa-kortilla

TARJOUSTAKUU K-PLUSSA-TARJOUKSISSA AINA VÄHINTÄÄN -10%
PLUSS LISÄKSI K-PLUSSA-PISTEILLÄ ETUSI JOPA -5%

KAIKISTA K-RUOKAKAUPOISTA YMPÄRI SUOMEN
K CITYMARKET K SUPERMARKET K MARKET K EXTRA

Parhaat tarjoukset tällä paikalla joka maanantai – voimassa torstaihin 22.3. saakka.